

*KHETAUN (TOGETHER): With Key Steps to Inclusion
of Romani Children into Quality Early Childhood Programs*

Vzdělávací modul a materiály pro školení profesionálů a široké veřejnosti

Aktivita pro děti, které ještě nechodí do MŠ a pro jejich rodiče

Připraveno:

2017

Partners in the KHETAUN project:

English abstract:

Module of the training will be intended for mentors, that will guide the activities, intended for parents of children, aged from 1 to 5 years, that (yet) have not taken part of preschool education. With the help of material, the leaders of activities will learn numerous strategies of tying the contacts with parents and numerous ideas and strategies, which they will be presented to parents and are intended to build age, developmentally and culturally appropriate activities that promote all areas of child development. Concentrated useful information and descriptions of different procedures will be also in the module, connected to ensuring the health supply for children (dental care, paediatric care – how to find a paediatrician, etc.), preschool education (e.g. enrolment in preschool, etc.), procedures for obtaining incomes related to the parenthood, etc.

The international training module will cover 16 hours.

1. Teoretické zázemí**Význam předškolního vzdělávání¹**

Vývoj dítěte od narození do nástupu do školy má své zákonitosti. Dovednosti, které se vyvíjejí v průběhu prvních šesti až sedmi let života, by měly být nástupem do školy natolik zralé, aby se dítě mohlo učit a rozvíjet se. Pokud bychom dovednosti a vědomosti dítěte přirovnaly ke stavbě domu, předškolní věk je doba, kdy se kopou základy stavby, rozvádějí sítě, a stavbě se dává pevný, stabilní, ale pružný podklad. Má-li dítě ve svém nejbližším okolí dostatek podnětů, možnost sledovat kolem sebe adekvátní vzory, a je-li fyzický, psychický a sociální vývoj dítěte zdravý, pak vybudování těchto základů nic nebrání a dítě přichází do základní školy dobře připravené.

Podstatnou roli v tomto období sehraává předškolní příprava, ať institucionální, či přirozená, rodinná. Je-li vývoj dítěte v raném věku z nějakého důvodu (sociálního, zdravotního, fyziologického) nerovnoměrný, měla by být předškolní příprava sofistikovaná,

¹ Převzato z publikace *Průvodce nízkoprahovými předškolními kluby*. Karolína Ranglová, Petra Sedláčková, Kateřina Lánská a kol. Člověk v tísni, o.p.s., 2015 – str. 10 - 14

Partners in the KHETAUN project:

promyšlená, zprostředkovaná tak, aby sloužila k vyrovnání daného znevýhodnění. Příměrem ke stavbě – trvá-li budování základů u některého z domů delší dobu než u jiného (vlivem povětrnostních podmínek, zpoždění dodávky materiálu či zaspání stavbyvedoucího), je potřeba dát této stavbě čas navíc, udělit výjimku ve stavebním plánu, změnit dodavatele materiálu, proškolení stavbyvedoucího. Nelze budovat první patro bez základů, i kdyby se stavební harmonogram měl prodloužit o měsíce či roky.

Právě děti, jejichž vývoj v raném a předškolním věku je ohrožen nerovnoměrností, potřebují největší míru podpory a pozornosti jak ze strany rodičů (nebo jiných kompetentních dospělých), tak ze strany vzdělávacích a poradenských zařízení (případně dalších zúčastněných – lékaři, sociální pracovníci). Jedině tak nastoupí dítě do školy zralé, připravené. V opačném případě stavíme dům bez základů, který jednoduše spadne při stavbě prvního, nebo vyšších pater. Nastoupí-li dítě do školy nezralé, nebo nedostatečně vybavené, není schopno adekvátně přijímat další dovednosti a vědomosti a je ohroženo školním neúspěchem. Takové dítě pak potřebuje podporu mnohem větší než tu, kterou by dostalo v raném a předškolním věku. Nemluvíme pak už o podpoře k vyrovnávání, ale o nápravě. Určité dovednosti a vědomosti, jsou-li zanedbány v raném a předškolním věku, jdou však napravit jen velmi těžko. Mezi ně patří například dovednosti spojené s motorikou rukou a mluvidel, které dítě získává v průběhu vývoje sekvenčně. Ve školním věku je možné tyto sekvence trénovat a povede to k nápravě, ale s maximem úsilí a mnohem nižší motivací dítěte než v případě, že těmito sekvencemi projde v období, kdy je jejich osvojování fyziologické. Spadne-li nám dům při stavbě vyšších pater nebo se propadne kvůli nestabilitě základů, je oprava mnohem složitější, nákladnější a náročnější na odborný dozor, než když věnujeme dostatečný čas a energii na položení základů a rozvahu o stavebním plánu.

Dítě není dům. Spadne-li dům, může nám to být lhostejné. Dítě je živoucí bytost, ze které se vyvíjí jedinečný dospělý. Mělo by být samozřejmostí zajistit, aby se každému dostalo takových podmínek, ve kterých se může se svými specifiky vyvíjet nejlépe, jak je to možné. Dítě nesmí být neúspěšné proto, že se narodilo „někde“ nebo „nějaké“. Každé dítě si zaslouží dostat kvalitní základy bez ohledu na to, jak speciální jsou jeho potřeby.

Absence předškolního vzdělávání u části populace přímo ovlivňuje úspěšnost zvládnutí nároků základní školy, a tím i prostupnost do sekundárního vzdělávacího proudu. **Podle kvalifikovaného odhadu nedochází 9 % dětí do mateřské školy a zhruba 5 % procent dětí pak nepokračuje v sekundárním vzdělávání (Ústav pro informace ve vzdělávání). Absence předškolního vzdělávání má vliv na budoucí uplatnění na trhu práce, jak ukázala analýza výzkumu UNDP Roma study 2011, kterou provedla společnost Median.** Proto je potřeba hledat alternativy k mainstreamovému vzdělávacímu proudu a hledat cesty, jak odstranit bariéry, které brání tomu všechny děti do předškolního vzdělávání zapojit. Podle zkušeností z terénu víme, že mnohé matky ze sociálně vyloučených lokalit chápou mateřskou školu jako hlídání dětí za peníze. Často samy mateřskou školu nenavštěvovaly

Partners in the KHETAUN project:

a neuvědomují si, že pro jejich děti může být přínosné dostat se do širšího kolektivu vrstevníků a získat již v raném věku dovednosti potřebné pro svůj další rozvoj.

Neuvědomují si, že dítě v mateřské škole získává dovednosti, znalosti a návyky nezbytné pro vstup do základní školy, že mateřská škola je vzdělávací instituce. Navíc ji mohou vnímat jako ohrožující v tom smyslu, že zapojí rodinu do jakéhosi systému, přes který je možné ji sledovat. (Dítě se ve škole projevuje, vypráví zážitky z domova, učitelky vnímají to, zda dítě chodí čisté apod., což může být v mnoha ohledech ohrožující. Rodiče vědí, že jejich životní standard není v „normě“, vnímají svoji životní situaci jako tíživou, dovedou zpravidla vyhodnotit, které jevy v rodině jsou na hranici patologie.)

Potřebné dovednosti, znalosti a návyky je možné dítěti vštípit samozřejmě i v domácím prostředí. Avšak matky ze sociálně vyloučených lokalit často nevědí, co by jejich dítě mělo před vstupem do školy znát. U dětí předškolního věku, které vyrůstají v prostředí sociálního vyloučení, je tedy nutná nejen podpora dítěte v institucionálním předškolním vzdělávání, ale i jejich rodičů (pečující osoby), a to v získávání kompetencí potřebných při výchově a vzdělávání jejich dětí. V domácnostech rodin ze sociálně vyloučených lokalit chybí hračky a pomůcky nezbytné pro rozvoj dítěte, což je důsledek jak materiální chudoby (hračky nejsou prioritou při výdajích rodinného rozpočtu), tak toho, že rodiče nedovedou posoudit vhodnost hraček a pomůcek a jejich vliv na rozvoj dítěte. A když už hračky v domácnostech najdeme, jsou nerozvíjející, nepodnětné, nevhodně vybrané vzhledem k věku, pouze mechanické. Příkladem může být panenka Barbie pro dvouleté dítě, či repliky zbraní.

Děti přicházející z nepodnětného prostředí sociálně vyloučených rodin jsou při zařazení do základní školy často neúspěšné při zvládání běžných školních povinností, které souvisejí jak s učivem, tak s režimem školy. Vzhledem ke školnímu neúspěchu jsou děti diagnostikovány jako mentálně retardované a velmi často je jim navržen přestup do základní školy praktické (tedy základní školy, jejíž režim a vzdělávací program je upraven pro potřeby dětí s lehkou mentální retardací).

Diagnóza mentální retardace není u sociálně znevýhodněných dětí správná. Svoji inteligenci pouze využívají v souladu se životním stylem a potřebami, které přináší jejich přirozené prostředí (tedy prostředí vyloučené lokality, domácnosti). V domácím prostředí uplatní zcela jiné dovednosti, znalosti a návyky než ve škole – potřebují vědět, jak obstarat mladšího sourozence, rozeznat barevné kovy, nakoupit a nenechat se ošidit, vědět, komu se v lokalitě vyhnout, co říct úředníci z odboru sociálních věcí, nikoliv rozeznat hospodářská zvířata, pojmenovat barvy, umět nakreslit maminku, složit puzzle nebo správně používat předložkové vazby. Svoji inteligenci zcela přirozeně využívají k adaptaci na prostředí, v němž vyrůstají, bohužel zcela v rozporu s nároky školního (a sociálního) prostředí. Děti z nepodnětného prostředí nejsou rozumově retardované, mají jistá znevýhodnění, která je možná vyrovnávat zavedením opatření, mezi něž patří právě předškolní vzdělávání.

Partners in the KHETAUN project:

Dalším důležitým momentem při vyrovnávání sociálního znevýhodnění dětí ze sociálně vyloučených lokalit je depistáž těchto dětí v terénu. Právě vzhledem k výše uvedeným faktorům (vnitřním i vnějším) vypadávají děti předškolního věku ze sociálně vyloučených lokalit zcela ze vzdělávacího systému

Jak podpořit a rozvíjet předškolní vzdělávání romských dětí se sociálním znevýhodněním.

Cílem semináře je, představit aktivity a argumenty pro spolupráci s rodinami z prostředí nízké dostupnosti podpory ve vzdělávání, tak aby věděli, proč je důležité dávat děti do školek. Důležitým tématem bude také vliv mateřského jazyka pro další gramotnost dětí a jak toto téma komunikovat s rodinou.

Cílové skupiny:

Zástupci neziskových organizací, pracovníci nízkorahových a předškolních klubů

Lektoři

Romští rodiče

Učitelé

(ECEC professionals)

2. Vzdělávací cíle

Účastníci se seznámí s:

- různými typy předškolních zařízení
- dopady sociálního znevýhodnění na vzdělávací kariéru dětí, zejména s vlivem neodstatečné podpory dětí v předškolním období pro jejich další vzdělávací kariéru
- konkrétními aktivitami a technikami, jak pracovat s dětmi, které zatím nenavštěvují předškolní vzdělávání a jak tak s technikami, které napomohou tyto děti připravit na docházku do mateřské školy.

Aktivity (Vzdělávací plán)

Den 1

Partners in the KHETAUN project:

Lekce 1 (1 hod)	Přivítání účastníků Představení účastníků Představení výstupů vzdělávání Očekávání účastníků Základní orientace účastníků v tématice
Lekce 2 (2 hod)	Diverzita u předškolních dětí
Lekce 3 (1,5 h)	Dítě v mateřské škole, předškolním klubu a přípravném ročníku (výklad pomocí ppt prezentace)
Lekce 4 (1,5 h)	Dopady sociálního znevýhodnění ve vzdělávání předškolních dětí (výklad pomocí ppt prezentace)
	Reflexe prvního dne

Den 2	
Lekce 1 (1,5 h)	Příběh jména a Persona Dolls
Lekce 2 (1,5 h)	Metody a aktivity využitelné v MŠ

Partners in the KHETAUN project:

Lekce 3 (1)	Cvičíme si ruce
Lekce 4 (1 h)	Můj den ve školce
Lekce 5 (1 h)	Pohádka o jazýčku
	Závěrečná reflexe, shrnutí hlavních principů a bodů kurzu.

Den 1:

Lekce 1

Účastníci se seznámí s: lektorem, programem, pravidly a metodami kurzu

Pomůcky: Flipchartový stojan, flipchartové papíry, fixy

Postup:

Metoda: interaktivní výklad

Lektor představí účastníkům:

- sebe
- hlavní cíle kurzu
- pravidla kurzu (V jednu chvíli mluví jeden, Oslovování se, Nepoužívání mobilních telefonů)
- metody kurzu vedoucí k jeho cílům (interaktivní výklad, trénink komunikačních dovedností v modelových situacích)

Následně se představí účastníci, přičemž řeknou svoje očekávání. Lektor zapíše a nanonec okomentuje.

Partners in the KHETAUN project:

Výměna zkušeností z praxe: zejména sdílení zkušeností se začleňováním dětí, které ještě nechodí do MŠ do předškolních zařízení a ze vzděláváním dětí ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Seminář je součástí projektu Khetaune a je podporován z programu Erasmus+.

Lekce 2

Diverzita a předškolní věk

Diverzita ve společnosti, základní pojmy spojené s diverzitou a vzděláváním, vývojová psychologie a dítě v předškolním věku. Čím se děti „liší“ a sociokulturní aspekt diverzity. Inkluze dětí vnímaných jako „jiné“ v MŠ. Zásady pro práci s diverzitou v předškolním věku.

Čas - 110 minut

Pomůcky : Ukázka z knihy Pippi dlouhá punčocha (str. 15 - 16; Lindgren, Astrid. Pippi Dlouhá punčocha. Praha: Albatros, 270 stran, 2014.

Sociometrie: účastníci odpovídají na zadané otázky a staví se na pomyslné škále/čáře od pólu k ne, podle obsahu jejich odpovědí.

Otázky:

- Jak dlouho jste jeli do místa konání kurzu?
- Seřadte se podle dne a měsíce narození.
- Kdo obýváte obec do 1000 Obyvatel a kdo větší město? Seřadte se podle velikosti obce.
- Máte pedagogickou praxi či praxi práce v sociálních službách?
- Máte zkušenost s učením dětí se specifickými vzdělávacími potřebami?
- Máte ze své školní docházky zkušenost se spolužákem se specifickými vzdělávacími potřebami?
- Případně další otázky dle potřeby

Následuje reflexe.

Partners in the KHETAUN project:

Skupinová práce:

Účastnice obdrží ukázkou textu z knihy Pippi dlouhá punčocha.

Text si ve skupinách přečtou a odpoví na zadané otázky.

Odpovědi zapíší na flip.

- Jaká je Pippi jako dítě? Jak se dá charakterizovat?
- Co potřebuje? Jaké má potřeby?
- Co se dá dělat s jejími potřebami?
- Co by přinesla Pippi inkluze do MŠ?
- Co by MŠ musela vyřešit a změnit, aby mohla Pippi do MŠ docházet?
- Co by se změnilo, kdyby byla Pippi Romka?

Závěrečná reflexe zaměřená na škálu diverzity v MŠ.

Lekce 3: Dítě v mateřské škole, předškolním klubu a přípravném ročníku

Cíle:

Lektor seznámí účastníky postupně s jednotlivými typy předškolního vzdělávání.

Účastníci se seznámí s výhodami a nevýhodami jednotlivých typů zařízení pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí.

Pomůcky:

Dataprojektor, ppt prezentace

Postup lekce:

Lektor provádí výklad pomocí ppt prezentace.

U jednotlivých typů vzdělávání vyzývá účastníky, aby doplnily silné a slabé stránky (plusy a minusy) jednotlivých typů předškolních zařízení pro vzdělávání pro děti ze sociálně znevýhodněného prostředí. Lektor výklad doplní.

Partners in the KHETAUN project:

Lekce 4: Dopad sociálního znevýhodnění na vzdělávací dráhu dětí

Cíle:

Orientovat se v problémech, které jsou způsobené sociálním znevýhodněním.

Seznámit se s příčinami mechanismů a důsledků sociálního vyloučení, které zapříčiňují specifické podmínky i pro vzdělávací dráhu dětí.

Seznámit se s dopady sociálního znevýhodnění na vzdělávací dráhu dětí.

Potřebné pomůcky:

PC, dataprojektor, ppt prezentace

Podrobný popis lekce:

Výklad s prezentací

Výklad pomocí ppt prezentace.

Lektor se snaží do výkladu zapojit problémy uvedené rodiči v předchozí myšlenkové mapě.

Partners in the KHETAUN project:

Den 2

Lekce 1: Příběh mého jména

Anotace

Aktivita, která se v anti-bias používá na seznámení. Vztahuje se k prvnímu cíli anti-bias – posilování vlastní identity a sebevědomí.

Aktivita pro práci s dětmi k tématu identity a podporu adaptace.

Inspirace metodou Persona Dolls.

Cíle:

Dát každému prostor, aby se představil ostatním ve skupině – seznámení.
Ukázat, že lidé mohou být v různých kontextech nazýváni různě.

Dát účastníkům a účastnicím možnost, aby si samy zvolily, jak chtějí, aby jim ostatní říkali.

Seznámit se s metodou, která se snaží začlenit nově příchozí děti, které nejsou zvyklé na prostředí školky.

Pomůcky:

Pracovní listy, tužky, mluvící kámen, jmenovky / papírová lepicí páska, , dataprojektor

Prostředí: židle uspořádané do kruhu

Postup lekce:

Účastníci a účastnice jsou pozváni, aby představili svoje jméno - jeho historii, co znamená. Co znamená pro ně? Jak ho získali? A také aby řekli, jak chtějí, aby je ostatní oslovovali. (Někdy máme přezdívky, zkratky jmen, které používáme raději než jméno v obćance.)

Účastníci dostanou 5 minut čas, aby si to promysleli. Mohou si něco psát na papír.

Poté jdou na řadu, jak chtějí. Kdo mluví, má mluvící kámen.

Partners in the KHETAUN project:

Až skončí s představováním, napíše na jmenovku, jak chtějí, aby jim ostatní říkali. Jmenovky se dají použít celou dobu trvání workshopu.

Představují se i lektorky, také říkají příběh svého jména. Ideálně začnou, aby ukázaly, jak lze postupovat.

V rámci cvičení můžeme pokládat tyto otázky:

Jaké je tvoje jméno, co to znamená?

Co to pro tebe znamená a jak se ti líbí?

Jak chceš, aby ti říkali tady?

Alternativy při seznámení ve školním prostředí:

Jak ti říkají ve škole, v jiném kolektivu a proč?

Jak ti říkají doma a proč?

Jaké oslovení máš nejraději?

Reflexe a vyhodnocení

Cvičení se nemusí vyhodnocovat.

Lze zmínit, že jméno vyjadřuje něco o rodině, jejích hodnotách, případně náboženství, jsou zde kulturní vlivy. Jsou to také nějaká sdělení, která dává jedna generace té druhé.

Mělo by být jasné, že nerespektování jmen ostatních, nebo dokonce posměšky, mohou být negativně zažívány a mohou poškozovat sebevědomí

Co je na cvičení důležité?

1. každý člověk si definuje sám, co je pro něj důležité a jak chce být nazýván

Partners in the KHETAUN project:

2. historie jmen a jejich význam je dobré cvičení pro děti, především když jsou to děti s jinou mateřštinou (fenomén dětí rodičů z Vietnamu, které mají česká jména), je to prostor oceňovat rozmanitost jmen

Cvičení také ukazuje moc ve společnosti – například když si děti volí místo vietnamských jmen česká, ženy přebírají jméno svého muže. Vypovídá to něco o oceňování konkrétních aspektů identity ve společnosti. Cvičení je šance rituálně ocenit jména, dopřát jim pozornost a respekt.

Cvičení dává prostor, aby se všichni představili skupině prostřednictvím jména – jména máme všichni, a tak hned na začátek semináře nestavíme hierarchie a nepodporujeme rozvoj nerovnováhy moci ve skupině. Na rozdíl od toho například cvičení, kdy na seznámení zadáme, ať se účastníci představí podle profese nebo zkušenosti, vzniká prostředí, kde se lze porovnávat a řadit dle zkušeností, (výše dosaženého) vzdělání (čím výš, tím líp), praxe atd. V takovém kontextu mohou účastníci získat dojem, že mají více nebo méně co říct.

Zařazení cvičení

Po skončení cvičení lektor krátce představí metodu Persona Dolls, již je tato aktivita součástí, pomocí ppt prezentace. Pokud může, ukáže účastníkům také panenku Persona Dolls.

Zdroje

- Europahaus Aurich/ Anti-Bias Werkstatt (Hg.) (2007). Methodenbox (DVD) Demonstratielernen und Anti-Bias-Arbeit. Aurich.
- „Vielfalt Macht Diskriminierung. Der Anti-Bias-Ansatz im pädagogisch-politischen Handlungsfeld“ (2012) (Kurz Rozmanitost – Moc – Diskriminace – Přístup anti-bias v pedagogické a politické oblasti). *Interní materiál účastnic kurzu*. Kurwe Wustrow: Anti-bias Werkstatt, Anti-bias-Netz

Partners in the KHETAUN project:

- Early Learning Resource Unit (1997). Shifting Paradigms. Using an anti-bias strategy to challenge oppression and assist transformation in the South African context. Lansdowne, South Africa str. 72
- Wagner, P. (Hrsg.) (2006) Macker, Zicke, Trampeltier ... : vorurteilsbewusste Bildung und Erziehung in Kindertageseinrichtungen ; Handbuch für die Fortbildung / Petra Wagner ... (Hrsg.). Mit Beitr. von Mahdokht Ansari. Weimar ; Berlin : Verl. Das Netz str. 50
- Když už nevím, co na to říct (2012). Vzdělávací program Varianty společnosti Člověk v tísni o.p.s., říjen 2012, *Interní dokumentace*. Felcmanová, Košák, Lábusová

Lekce 2: Metodiky a konkrétní aktivity využitelné v MŠ

Cíle:

Účastníci získají informace o metodických materiálech a organizacích pracujících v předškolním vzdělávání.

Pomůcky:

Seznam literatury, odkazy na webové stránky a materiály z knihovny Variant k tématu, dataprojektor.

Popis lekce:

Společně s účastníky lektor vytvoří flip s doporučenými materiály. Lektor představí a vepíše na flip materiály, které má připraveny a vyzve účastníky k doplňování. Pokud je to možné, lektor představí konkrétní knihu a materiál účastníkům. Nechá prostor pro představení metod a doporučení ze strany účastníků.

Lekce 4: Cvičíme si ruce

Cíle:

Seznámit účastníky se konkrétními aktivitami pro rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky.

Partners in the KHETAUN project:

Pomůcky:

Ppt prezentace, dataprojektor

Postup lekce:

Lektor představí účastníkům základní aktivity pro rozvoj jemné motoriky a grafomotoriky na základě ppt prezentace, kde jsou uvedené konkrétní příklady pro práci s dětmi.

Lekce 5: Pohádka o jazýčku

Cíle:

Účastníci se seznámí s pracovními listy Pohádka o jazýčku, které jsou určeny pro romské rodiče pro společné rozvíjení řečového vývoje romských dětí,

Pomůcky:

Dataprojektor, pracovní listy v elektronické podobě, kopie vybraných listů pro účastníky.

Postup lekce:

Lektor postupně představí účastníkům pracovní listy a dodá výklad o potřebnosti rozvoje oromotoriky u dětí. Zmíní, že pro děti, které pravidelně nečtou pohádky a v jejichž okolí není nikdo, kdo by se jejich mluvě aktivně věnoval, je vhodné pohyby mluvidel (oromotoriku) cíleně procvičovat. Kromě samotného rozvoje řeči a budoucí schopnosti číst a psát tak lze předejít i případným logopedickým problémům.

U jednotlivých obrázků s pohyby jazýčka vyzve účastníky, aby se společně zamysleli nad dalšími možnostmi konkrétních aktivit nebo dalších příkladů, které by bylo možné s metodikou dělat s dětmi. Případně, jak by bylo možné využít metodiku I pro práci v předškolních klubech či jiných předškolních zařízeních.

Zdroj:

Kol. Varianty a Skleničková, M: Říkáme si společně/Vakeras jekhetane. Pracovní listy pro podporu předškolního vzdělávání. Praha: Člověk v tísni, 2016

Partners in the KHETAUN project:

Lekce 6: Můj den ve školce

Cíle:

Seznámit účastníky s pracovním listem Můj den ve školce, který slouží k posilování identity dětí a k seznámení se s pravidly a režimu dne ve školce.

Pomůcky:

Dataprojektor, pracovní listy v elektronické podobě, kopie vybraných listů pro účastníky.

Postup lekce:

Lektor postupně představí účastníkům pracovní listy pomocí dataprojektoru. Vyzve je, aby se u jednotlivých pracovních listů zamysleli nad možnostmi jejich aplikace pro práci s dětmi, které ještě do předškolních zařízení nechodí a zkusili k nim připravit sérii pokynů či otázek pro takové děti.

Zdroj:

Kol. Varianty a Skleničková, M: Říkáme si společně/Vakeras jekhetane. Pracovní listy pro podporu předškolního vzdělávání. Praha: Člověk v tísni, 2016

Partners in the KHETAUN project: